

7 d'octubre de 2019 / Cultura, Feminismes

Carta oberta a Teresa Pàmies

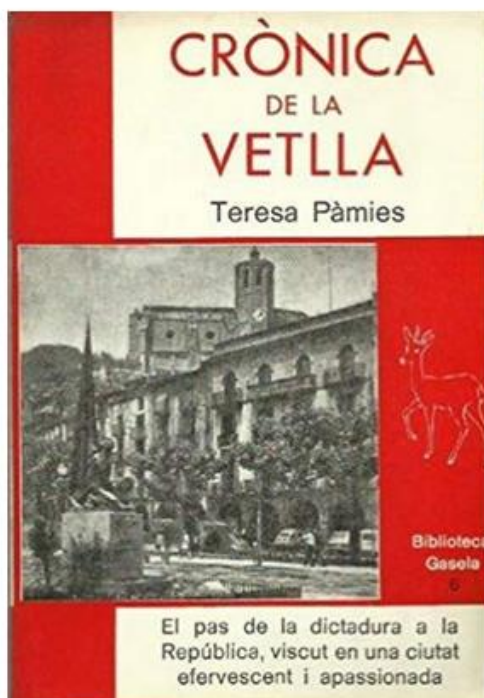
Miquel Àngel Sòria, camarada del Vallès, professor de secundària de llengua i literatura castellana jubilat, apassionat de la literatura i amic de la Fundació.

Al voltant d'una anècdota sobre un artista, que en un acte de rebella, desafia les autoritats franquistes, ens fa arribar aquest text per commemorar que demà, 8 d'octubre, farà 100 anys que va néixer Teresa Pàmies.

Admirada i enyo-
rada Teresa:

Aquest any, que es compleix el centenari del teu naixement, aprofito per comentar-te un fet que, estic segur, hagués estat objecte de la teva atenció.

Però, abans, situem-lo en lo temps.

Estic a Balaguer; és l'any 1970 i faig de "mestre nacional". He recorregut aquells carrers de la teva infantesa, embadalit pel llarg passeig sota les arcades —plaça del Pou, carrer d'Avall i Plaça Mercadal— ; per un racó —la Reguereta— on encara és possible imaginar la remor de les converses de les dones rentant la roba. Balaguer comença a convertir-se en la ciutat moderna que s'edifica al marge esquerre del Segre.

De tots aquests indrets, i d'altres, en tindrè notícia a la teva *Crònica de la vetlla*. Aquell any, el 1976, ja he marxat de Balaguer però he deixat uns forts lligams que em fan tornar periòdicament.

Ara, lo Segre que tu recordaves, el trobaries molt canviat. Deies: *"Entre uns i altres l'han deixat sec. Ara és amb prou feines un toll d'aigua contaminada que arrossega truites mortes, fustos podrits i escuma de pasta de paper."* Ja va tancar INPACSA, la fàbrica de paper del Porcioles (a Balaguer li dèiem Porccioles) i el riu s'ha recuperat, es pot passejar per la vora, canalitzada, i un cop a l'any, la gent jove, i no tant, es deixa anar des de Camarasa en el que anomenen la Transegre. Una varietat d'embarcacions casolanes on domina la imaginació en la seva construcció. És un fenomen de masses.

Desconec si vas tenir ocasió de gaudir de l'espectacle, però estic convençut que haguessis xalat.

Anem al que t'anunciava al començament.

Les primeres autoritats franquistes van voler deixar constància del seu ideari i van encarregar a un artista que aleshores residia a Balaguer l'erecció d'una escultura que representés un soldat, amb un fusell a la mà i que s'estimava una bandera de grans dimensions. El lloc escollit era el bell mig de la Plaça Mercadal.

L'artista, Genaro Iglesias, fill de republicans afusellats i desterrat de Barcelona a 150 quilòmetres, va tenir la gosadia de canviar les indicacions i va representar, en una gran escultura de bronze, un pagès descalç que sosté a la mà esquerra una aixada i s'estima una bandera indefinida.

Aquesta escultura va servir com a referència als que passejàvem xerrant i donant tombs a la plaça —eren els primers temps de l'Assemblea de Catalunya—, fins al primer alcalde de la democràcia, l'amic Gregori Gallego, que la va fer retirar, potser per donar més espai al mercat dels dissabtes al matí.

Ara, l'actual alcalde, Jordi Ignasi Vidal —fill d'un d'aquells peripatètics— ha tingut la idea de fer-la restaurar i, mentrestant, l'ha enviada al pavelló de Catalunya de la Biennal de Venècia.

No sé per quina raó crec que aquesta història, aquesta recuperació de la memòria històrica, hagués estat del teu gust.

Lligant amb aquest fet, també vull dir-te —no sé si algú ja s'ha avançat— que el pròxim dia que vegi l'alcalde de Balaguer, li proposaré que es plantegi la possibilitat de posar el teu nom a un carrer.

Fins a una altra oportunitat, que no té per què ser cap data especial, rep la meva estimació.